

УДК 355.121

М.І. Беляєв, В.В. Варава

Науковий центр бойового застосування РВіА Сумського державного університету, Суми

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ В ПРОВІДНИХ У ВІЙСЬКОВОМУ ВІДНОШЕННІ ТА СУСІДНІХ З УКРАЇНОЮ КРАЇНАХ

В статті проведено аналіз проведення реформування збройних сил в провідних у військовому відношенні та сусідніх з Україною країнах.

Ключові слова: збройні сили, сухопутні війська.

Вступ

У даний час в світі склалася якісно нова воєнна-політична обстановка, в якій немає безпосередньої загрози виникнення загальної війни, з великомасштабним застосуванням звичайних збройних сил. Відповідно до останніх військово-політичних викладок та реальних подій цілі та мотиви локальних і регіональних війн набувають нового змісту, динамічно змінюються засоби збройної боротьби, які істотно впливають на функції та завдання збройних сил держав і потребують внесення доповнень і змін в раніше прийняті програми та плани їх реформування.

Головною метою внесення змін та доповнень до програм реформування ЗС є приведення їх відповідно до змін середовища безпеки та можливостей держави, а також забезпечення здатності виконувати нові місії та завдання, що випливають з політики безпеки і оборони держави.

Метою статті є проведення аналізу реформування ЗС, перш за все, в сухопутних військах провідних у військовому відношенні та сусідніх з Україною країнах.

Основний матеріал

Скорочення військового бюджету, військових програм, чисельності військ і техніки проводять або планують провести США, ФРН, Великобританія, Іспанія, Греція, Франція, Турція, РФ, а також більшість країн світу.

США. Метою заходів реорганізації є створення експедиційних з'єднань, здатних до швидкого перекидання, розгортання і автономного рішення протягом тривалого часу широкого спектру завдань з за-

безпечення національних інтересів США в різних регіонах світу. У ході реформування СВ організаційно-штатна структура всіх бойових бригад приводиться до єдиних стандартів за рахунок скорочення кількості їх типів з семи до трьох: важкі (оснащені важкою гусеничною бронетехнікою), легкі (що не мають на озброєнні важкої бронетехніки) і механізовані бригади "Страйкер" (оснащені спеціалізованими колісними бойовими броньованими машинами) [1, 2].

На думку керівництва збройних сил США в процесі реформування необхідно дотримуватися наступних основних вимог: реформування ЗС повинне проводитися настільки швидко, наскільки це можливо; в період реорганізації необхідно зберігати високий рівень бойової готовності формувань СВ і, що не менш важливо, проявляти турботу про особовий склад; реформування повинне поєднувати проведення запланованих заходів при збереженні постійної готовності сил до ведення бойових і інших дій; реорганізація повинна торкнутися не тільки оперативних сил, тобто тих формувань, які призначені для ведення безпосередніх дій, але і всієї системи оперативної і бойової підготовки ЗС; заходи щодо реформування повинні проводитися як особовим складом ЗС під безпосереднім керівництвом міністерства оборони, так і з залученням інших міністерств і відомств, які можуть приймати рішення на користь забезпечення національної безпеки і виконання завдань національної військової стратегії; провести зміни організаційно-штатної структури формувань і оснащення військ і, зрештою, скоординувати всю систему планування, програмування і розробки бюджету МО; майбутні зміни повинні бути враховані в сталій системі загальної оборони [1, 2].

ФРН. Мета реформи – пристосування збройних сил до змін у сфері безпеки в світі. Реформа ЗС ФРН в цілому направлена на підвищення ролі Німеччини в НАТО і світовій політиці. Бундесвер також планує стати основою єдиних європейських сил безпеки в майбутньому. Після розпаду СРСР і Варшавського військово-політичного блоку у ФРН зникла необхідність мати численну армію, призначену для масштабних битв на суші. Бундесвер повинен захищати торгові шляхи, зони видобутку ресурсів, необхідних для існування Німеччини. А для цього потрібна компактніша, мобільніша, професійна армія, здатна вирішувати завдання за межами ФРН. Все більш широка участь ФРН в операціях НАТО і миротворчих місіях ООН вимагає збільшення закондонного контингенту бундесверу. Фінансово-економічні труднощі країн – членів Євросоюзу, примушує його членів скорочувати збройні сили, програми військового характеру. Чисельність бундесверу буде скорочена з 250 до 180 тисяч чоловік, з них 170 тисяч будуть на контракті, а 10 тисяч – добровольцями [2].

Туреччина. Метою військової реформи є створення мобільних і боездатних ЗС. У ході реформи планується активно використовувати турецький і світовий досвід проти повстанських бойових дій, конфліктів малої інтенсивності і асиметричних війн нового покоління. Передбачається, що в результаті реформування ЗС до 2014р. загальна чисельність турецької армії буде скорочена на 20-30%. Нова структура СВ припускає, що вони будуть менші за чисельністю, але мобільнішими, боездатними і оснащеними сучасною зброєю і бойовою технікою. Планується також збільшення частки професійних військовослужбовців, перш за все у частинах постійної готовності або на посадах, які вимагають високої професійної підготовки. Дані заходи розглядаються як важливий етап до подальшого переходу системи комплектування ЗС виключно на професійну основу. В рамках реорганізації СВ Туреччини значна увага приділяється їх технічному і кількісному переозброєнню і модернізації. Особлива увага приділяється закупівлі і модернізації бронетехніки і оснащенню СВ сучасними артилерійськими системами [3].

Польща. Після завершення реформування СВ їх бойовий склад буде складатися із: з'єднань (частин), укомплектованих особовим складом в межах 60 – 65% штатів військового часу; національних “сили швидкого реагування”; полків територіальної оборони. Найбільш гострим питанням для військового керівництва країни залишається підготовка кадрів мобілізаційного резерву. Проблема полягає в створенні умов, стимулюючих резервістів підвищення рівня військових знань та прийняття участі у військових навчаннях. Рішення цієї проблеми залежить від правових аспектів функціонування мобілізаційної системи. У процесі її вдосконалення особлива роль відводиться, перш за все, реалістичності планів матеріаль-

но-технічного забезпечення і організації управління мобілізаційним розгортанням СВ [4].

Російська федерація. З урахуванням призначення і вирішуваних завдань в ході реформування СВ РФ приведені до трикомпонентної структури, що дозволяє мінімізувати витрати на їх утримання і адекватно реагувати на військові загрози різного масштабу. Перший компонент – органи військового управління, з'єднання і військові частини постійної готовності, другий – з'єднання і військові частини скороченого складу, бази зберігання озброєння і військової техніки і кадру, третій – стратегічні резерви, призначені для посилення угруповань військ в регіональній війні.

Республіка Білорусь. Загальний задум реформування ЗС виглядає таким чином: залишаючись в рамках фінансування 1,5 – 2% від об'єму ВВП і, скоротивши чисельність ЗС, скорочуються витрати на їх утримання. Вивільнені кошти планується направити, перш за все, на вирішення найбільш гострих соціальних проблем військовослужбовців і на модернізацію, ремонт і відновлення, а також закупівлю нових зразків озброєння і військової техніки. Для досягнення цієї мети визначені напрями реформування ЗС Республіки Білорусь: створення системи стратегічної оборони; вдосконалення системи управління; оптимізація організаційної структури ЗС; формування сил спеціальних операцій; створення системи інформаційного забезпечення ЗС; вдосконалення системи комплектування військ і підготовки молодших військових фахівців; вдосконалення системи військової освіти; оптимізація дислокації військ; розвиток озброєння і військової техніки; вдосконалення організації військової науки; забезпечення соціального захисту військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, і членів їх сімей [5].

Висновок

1. Метою проведення реформування ЗС у всіх країнах світу є приведення їх структури та оснащення сил відповідно до вимог сьогодення, мінімізація витрати на їх утримання і адекватне реагування на військові загрози різного масштабу. Провідні у військовому відношенні держави скорочують кількість програм щодо розробки і закупівлі нових видів озброєння, а наші східноєвропейські сусіди подовжують терміни експлуатації наявних зразків зброї і здійснюють їх модернізацію. Разом з тим вони істотним чином зменшують загальну кількість озброєння, скорочують і укрупнюють військові бази та інші об'єкти військової інфраструктури.

2. Основними напрямками проведення реформування є: вдосконалення системи управління, оптимізація організаційної структури ЗС, формування сил спеціальних операцій, вдосконалення системи комплектування військ і підготовки молодших військових фахівців, створення системи інформаційного забезпечення ЗС, розвиток озброєння і військової техніки, вдоскона-

лення системи військової освіти та науки, забезпечення соціального захисту військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби і членів їх сімей;

3. Після завершення реформування в більшості країн СВ будуть менші за чисельністю, але мобільнішими, боєздатними і оснащеними сучасною зброєю і бойовою технікою. Збройні сили залишаються трьох видовими: сухопутні, військово-повітряні і військово-морські сили. Стівідношення чисельності їх особового складу і кількості озброєння залежить від завдань, покладених на ці види, особливостей геополітичного положення кожної з держав. Пріоритет надається розвитку їх функціональних структур сил швидкого реагування, спеціального призначення, оборони і т.п. До складу СВ будуть входити військові частини: постійної готовності, спеціального призначення, які в штатах мирного часу без доукомплектування здатні виконувати завдання в локальних військових конфліктах; скороченого складу, бази зберігання озброєння і військової техніки, кадру, територіальної оборони, які в штатах мирного часу без доукомплектування виконують обмежені бойові завдання в локальному конфлікті і призначені для нарощування угруповань військ в локальній (регіональній) війні після проведення доуком-

плектування; стратегічні резерви (бази, арсенали), призначені для посилення угруповань військ в регіональній війні після проведення заходів відмобілізування.

Список літератури

1. Медин А. К вопросу о «трансформации» вооруженных сил США / А. Медин // *Зарубежное военное обозрение*. – М., 2005. – № 7. – С. 37-41.
2. Медин А. Ответ на вызовы времени (Основные тенденции реформирования ВС ведущих зарубежных стран на современном этапе) / А. Медин // *Красная звезда*. – М., 18.03.2011.
3. Вооруженные силы Турецкой Республики: перед началом масштабных реформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа до ресурсу: <http://noravank.am>.
4. Шипилов Д. Сухопутные войска Республики Польша / Д. Шипилов // *Зарубежное военное обозрение*. – М., 1997. – № 5. – 13-15.
5. Гурулев С.П. Актуальные вопросы реформирования Вооруженных Сил Республики Беларусь [Электронный ресурс] / С.П. Гурулев. – Режим доступа до ресурсу: www.mod.mil.by/statya.html.

Надійшла до редколегії 2.09.2011

Рецензент: канд. військ. наук А.Ф. Раскошнний, Науковий центр бойового застосування РВіА Сумського державного університету, Суми.

АНАЛИЗ ОПЫТА ПРОВЕДЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ У ВЕДУЩИХ В ВОЕННОМ ОТНОШЕНИИ И СОСЕДНИХ С УКРАИНОЙ СТРАНАХ

Н.И. Беляев, В.В. Варавя

В статье проведен анализ проведения реформирования вооруженных сил у ведущих в военном отношении и соседних с Украиной странах.

Ключевые слова: вооруженные силы, сухопутные войска.

ANALYSIS OF EXPERIENCE OF LEADTHROUGH OF REFORMATION OF MILITARY POWERS IN ANCHORWOMEN IN A MILITARY RELATION AND NEARBY WITH UKRAINE COUNTRIES

N.I. Belyaev, V.V. Varava

In the article the analysis of leadthrough of reformation of military powers is conducted in anchorwomen in a military relation and nearby with Ukraine countries.

Keywords: military powers, ground forces.